

11. Зварич І.С. Методи моделювання та прогнозування в етнополітиці. URL: http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_37/zvarych_metody.pdf.
12. Микешина Л.А. Экстраполяция как способ оптимизации знания. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekstrapolyatsiya-kak-sposob-optimizatsii-znaniya>.
13. Бориславська О.М. До питання про сутність конституціоналізму та передумови його формування в Україні. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/27944/1/019_070_074.pdf
14. Дикань Н.В., Борисенко І.І. Менеджмент: навчальний посібник. Київ, 2008. 389 с.
15. Теоретические принципы контрастивного анализа. URL: http://www.ipiend.gov.ua/348586/literatura/teoreticheskie_printsipy_kontrastivnogo_analiza.
16. Ezer T., Deshko L., Clark N.G., Kameni E., Lasky B. Promoting public health through clinical legal education: Initiatives in South Africa, Thailand, and Ukraine. Human Rights Brief. P. 29–30. URL: <http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1117&context=hrbrief>.

УДК 342.1

МОНОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ У ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ

MONOGRAPHICAL RESEARCHES OF THE CONSTITUTIONAL RIGHT TO ASSOCIATE IN THE POLITICAL PARTIES

Осауленко С.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,**професор кафедри конституційного права**Національного університету «Одеська юридична академія»*

У статті надано стислий огляд монографічних досліджень, присвячених конституційному праву громадян на об'єднання в політичні партії, які належать авторам-фахівцям з політичних наук та державного управління. Тісний зв'язок досліджуваного права зі спеціальністю «конституційне право; муніципальне право» зумовив значно більшу увагу, яку приділено монографічним дослідженням з питань цього суб'єктивного права вченими, що займаються конституційно-правовими розробками. Виявлено, що переважна більшість досліджень у цій сфері (наприклад, дисертації Л.І. Адашис, Г.Г. Аминой, В.В. Джугана, В.І. Кафарського) присвячені питанням створення та діяльності політичних партій. І лише невелика частка досліджень стосується безпосередньо конституційного права громадян на об'єднання у політичні партії (дисертації В.І. Русінова, К.К. Токмакова, В.В. Черничка), однак вони належать здебільшого зарубіжним ученим. Таким чином, стан дослідженості проблеми охарактеризовано як низький, а актуальність розробок у цьому напрямі як висока.

Ключові слова: свобода об'єднань, право на об'єднання у політичні партії, політичні партії, політичні права, права людини.

Проблемы, связанные с конституционным правом граждан на объединение в политические партии, исследуют специалисты в сфере различных наук. В статье дан краткий обзор монографических исследований, посвященных этим проблемам, которые принадлежат авторам-специалистам в сфере политических наук и государственного управления. Тесная связь исследуемого права со специальностью «конституционное право; муниципальное право» обусловила значительно большее внимание, которое уделено монографическим исследованиям вопросов, связанных с этим субъективным правом, учеными, занимающимися конституционно-правовыми разработками. Выявлено, что подавляющее большинство исследований в этой сфере (например, диссертации Л.И. Адашис, Г.Г. Аминой, В.В. Джугана, В.И. Кафарского) посвящены вопросам создания и деятельности политических партий. И только малая часть исследований касаются непосредственно конституционного права граждан на объединение в политические партии (диссертации В.И. Русинова, К.К. Токмакова, В.В. Черничко), однако они принадлежат авторству в основном зарубежных ученых. Таким образом, состояние изученности проблемы охарактеризовано как низкое, а актуальность разработок в этом направлении как высокая.

Ключевые слова: свобода объединений, право на объединение в политические партии, политические партии, политические права, права человека.

The problems, related to the constitutional right of citizens to unite into political parties are researched by specialists from various sciences. The article gives a brief overview of the monographic research devoted to these problems, which belong to authors-specialists in political science and public administration. The close connection of the studied law with the specialty "constitutional right; municipal law" has caused much more attention, which is dedicated to the monographic researches on this subjective right of scientists engaged in constitutional and legal developments. It is revealed that the vast majority of research in this field (for example, the dissertation of L.I. Adachis, G.G. Aminova, V.V. Dzhusan, V.I. Kafarsky) are devoted to the issues of the creation and activities of political parties. And only a minority of studies relate directly to the constitutional right of citizens to unite in political parties (dissertations of V.I. Rusinov, K.K. Tokmakov, V.V. Chernichko), however, they mostly belong to foreign scholars. Thus, the state of research of the problem is characterized as low, and the relevance of developments in this direction as high.

Key words: freedom of association, freedom of association in political parties, political party, political rights, human rights.

Постановка проблеми. В Україні тривають демократичні перетворення в усіх сферах державного та суспільного життя. Задля того, щоб ці перетворення відбивали надії та сподівання більшості населення, необхідним є активне залучення пересічних громадян до формування програм державного та суспільного розвитку. Наука конституційного права виокремлює два основні способи залучення пересічних громадян до відповідних процесів – йдеться про залучення так зва-

ної неорганізованої громадськості, або громадськості, організованої в інститути громадянського суспільства, зокрема у політичні партії. У зв'язку з цим різко актуалізувались питання належної реалізації конституційного права людини на свободу об'єднання у частині об'єднання громадян України, що мають право голосу, у політичні партії. Важливим науковим завданням є забезпечення подальшого удосконалення та спрощення реалізації цього конституційного права.

Стан дослідженості. Проблематику, яка має безпосереднє відношення до конституційного права на свободу об'єднання у політичні партії, досліджують не тільки правознавці, але і політологи, і фахівці з державного управління. У сфері юридичних наук найбільш активні розроблення йдуть у межах спеціальності 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право, ціла низка дослідників запропонувала свої висновки та пропозиції з цього питання. До досліджень у цій сфері слід віднести дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук В.В. Черничка на тему «Конституційне право на об'єднання у політичні партії в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правовий аналіз» (м. Ужгород, 2016 р.), А.М. Мойсеева на тему «Конституційне право громадян на об'єднання в політичні партії та судова практика його захисту» (м. Москва, 2008 р.), В.І. Русінова на тему «Конституційне право громадян на об'єднання у політичні партії у Російській Федерації: проблеми теорії та практики» (м. Єкатеринбург, 1997 р.), К.К. Токмакова на тему «Право громадян на об'єднання у політичні партії в умовах правової держави» (м. Москва, 1992 р.). Також об'єкту досліджуваного суб'єктивного права присвятив свою дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук В.І. Кафарський. Безумовно, наявні також і інші публікації та дослідження конституційного права на об'єднання у політичні партії, однак їхній бурхливий розвиток та таке, що постійно змінюється в Україні, виборче законодавство, роблять дослідження у цьому напрямі постійно актуальними.

Метою статті є проаналізувати внесок В.І. Кафарського, В.І. Русінова та інших авторів у дослідження конституційного права громадян на об'єднання у політичні партії, виявити ті висновки та пропозиції, які є корисними для розвитку науки та практики конституційного права в Україні на сучасному етапі, а також дискусійні питання у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Серед останніх монографічних досліджень фахівців з політичних наук, які можуть стати у нагоді в проведенні конституційно-правового аналізу згаданого суб'єктивного права, є такі (у хронологічному порядку) дисертації на здобуття відповідного наукового ступеня: О.С. Стаценко «Партії і партійні системи у демократичному процесі» (м. Сімферополь, 2004 р.) [1]; С.О. Топалова «Політичні партії як суб'єкти державної влади: компаративістський аналіз» (м. Харків, 2004 р.) [2]; Б.М. Гагалюк «Політичні партії в умовах парламентаризму» (м. Львів, 2008 р.) [3]; О.О. Нікогосян «Особливості розвитку політичних партій і партійних систем у посткомуністичних країнах» (м. Одеса, 2008 р.) [4]; М.М. Лісовська «Партійна символіка у виборчому процесі» (м. Луцьк, 2015 р.) [5]. Зв'язок політичних партій з органами публічної влади привертає увагу до їхнього дослідження окремих фахівців з державного управління, наприклад, Л.В. Гонюкова присвятила свою працю політичним партіям як суб'єктам державної політики в сучасній Україні (м. Київ, 2010 р.) [6].

Оскільки йдеться про аналіз суб'єктивного конституційного права, то найбільшу користь являють монографічні дослідження за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Одна з найбільш цікавих праць з досліджуваної теми за спеціальністю – це дисертаційне дослідження В.І. Русінова «Конституційне право громадян на об'єднання у політичні партії у Російській Федерації: проблеми теорії та практики», м. Єкатеринбург, 1997 р. Він сформулював одну з причин актуальності проведеного ним дослідження таким чином: «відповідні процеси поки протікають повільно. Хоча держава так чи інакше прагне до правового врегулювання діяльності політичних партій, ця робота не завжди має цілеспрямований і систематизований характер, що, природно, призводить до різного роду ускладнень під час реалізації права

на об'єднання в політичні партії; народні маси не настільки активно, як у західних демократіях, включаються в політичне життя» [7, с. 3]. Слід зазначити, що цей аспект актуальності дослідження обраного суб'єктивного права не втрапив свого значення і на сучасному етапі розвитку принаймні для України. Це є особливо важливим у контексті багатопартійності – слід погодитись з В.І. Русіновим у тому, що, «для того щоб цей принцип основ конституційного ладу <...> став реальністю, він має: 1) знайти втілення у вигляді системи правових норм і інститутів, що забезпечують громадянину реалізацію конституційного права на об'єднання в політичні партії; 2) отримати визнання і підтримку народу; 3) спиратись на фактичне соціально-економічне різноманіття інтересів і груп» [7, с. 3].

Як зазначив сам автор, «у дисертації проводиться аналіз чинного вітчизняного та зарубіжного законодавства, що регулює правовідносини в сфері реалізації громадянами права на об'єднання в політичні партії, раніше діючого законодавства про політичні партії в Росії, наявних проєктів законів, вносяться конкретні пропозиції, спрямовані на вдосконалення сучасного вітчизняного законодавства в цій сфері» [7, с. 4]. Таким чином, висновки та пропозиції автора можуть бути застосовані лише частково та доволі вибірково у разі наявності в Україні проблем, аналогічних виявлених ним.

Крім того, В.І. Русінов включив до свого дисертаційного дослідження доволі обмежене коло проблем, про що свідчить структура його роботи. Праця В.І. Русінова містить дві глави.

Перша глава складається з чотирьох параграфів, перший з яких присвячено характеристиці генези сутності та змісту досліджуваного права у контексті його належності до політичних прав, його витоків з природного права на об'єднання, його колективного характеру та індивідуальних складників тощо.

Наступний параграф присвячено об'єкту досліджуваного права – політичним партіям (цікаво, що автор ані у вступі, ані у першому параграфі Глави 1 не наводить власних поглядів на структуру аналізованого конституційного права). Як і у попередньому параграфі, автор починає відстежувати досліджуване питання з давніх часів (Давня Греція, Римська імперія), що надає вагомим історичне підґрунтя, але «розмиває» конституційно-правовий складник дисертації. Наприкінці параграфа автор формулює власну дефініцію поняття «політична партія».

Третій параграф присвячено здебільшого аналізу видів політичних партій (застосовуються такі критерії класифікації, як організаційний, місце партії у системі влади, ідеологічний, національний тощо [7, с. 12–13]), а також партійних систем, що існують у сучасному світі (однопартійні та багатопартійні). Слід зазначити, що у цьому параграфі автор надто захоплюється як характеристикою видів політичних партій, так і деталізацією характерних рис виокремлених ним партійних систем, і, відповідно, майже не згадує про конституційне право на об'єднання у політичні партії.

Останній параграф Глави 1 присвячено нормативній регламентації політичних партій у Росії на різних етапах історичного розвитку (автор пропонує розрізняти три етапи). Попри вагомість проведеного дослідження, варто підкреслити, що положення цього параграфа, зокрема сформульовані у ньому висновки та пропозиції, знов-таки мають доволі опосередковане значення для дослідження конституційного права на об'єднання у політичні партії, а отже, В.І. Русінов істотно відхиляється від обраної теми дисертації. Також цей параграф є переважно історичним, а не конституційно-правовим за своєю сутністю та змістом.

Глава 2 дисертаційного дослідження В.І. Русінова має назву «Правове регулювання механізму реалізації права громадян на об'єднання у політичні партії». Слід зауважити, що навряд чи доцільно переходити до аналізу механізмів

му реалізації суб'єктивного права до того, як надано ґрунтовну характеристику всіх елементів цього права, а саме об'єкта, суб'єктів та змісту. Що ж до аналізованої дисертації, то у Главі 1 увага приділялась здебільшого об'єкту, але не суб'єктам та змісту конституційного права громадян на об'єднання у політичні партії.

Майже всім параграфам Глави 2 можна адресувати ті ж самі зауваження, що й останнім параграфам Глави 1, а саме автор концентрує свою увагу на політичних партіях, а не на досліджуваному суб'єктивному праві. У першому параграфі йдеться про інституціоналізацію політичних партій, у другому параграфі В.І. Русінов повертається до питання дефініції поняття «політична партія», але йдеться вже не про доктринальне, а про нормативне визначення. Перевагою цього параграфа для науки конституційного права є те, що автор ґрунтує нормативну дефініцію на низці ознак політичних партій, які він детально характеризує. Але знов-таки це має доволі опосередковане відношення до обраної теми дисертаційного дослідження.

Третій параграф Глави 2 В.І. Русінов присвятив «аналізу специфічних особливостей предмета регулювання суспільних відносин у сфері застосування громадянами права на об'єднання в політичні партії», зазначивши, що «головним чином такі особливості проявляються в складових елементах цих правовідносин (об'єкт, суб'єкти, суб'єктивні права і обов'язки учасників цих правовідносин)» [7, с. 19]. Нарешті автор звертається до проблематики суб'єктів аналізованого права, підкреслюючи «різноманітність внутрішніх суб'єктів» у складі засновників, учасників, членів та посадових осіб політичних партій. Відповідні авторські напрацювання є доволі цікавими як підґрунтя для подальших наукових дискусій.

Четвертий параграф Глави 2 присвячено питанням визначення моменту виникнення політичної партії та, відповідно, моменту набуття нею правосуб'єктності, обмеженням у створенні та діяльності політичних партій, вимог до назви політичних партій та їхніх статутних документів. Також В.І. Русінов повертається до класифікації політичних партій, аналізуючи їхні види за територією функціонування (загальнодержавні, міжрегіональні, регіональні, місцеві). П'ятий параграф присвячено ролі політичних партій у виборчому процесі.

Отже, слід констатувати, що, попри обраний предмет дисертаційного дослідження, фокус уваги В.І. Русінова часто зміщується з конституційного права громадян на об'єднання у політичні партії на самі політичні партії як такі. Це є найбільшим недоліком його дисертаційного дослідження.

Серед інших монографічних праць за спеціальністю 12.00.02, які є цікавими в аналізі конституційного права на свободу об'єднання у політичні партії, є такі:

– дисертація К.К. Токмакова на тему «Право громадян на об'єднання у політичні партії в умовах правової держави» (м. Москва, 1992 р.). [8]. Вона написана доволі давно, але головне – майже одразу після виникнення багатопартійності на пострадянському просторі, а отже, містить лише невелику кількість висновків та пропозицій, що можуть бути корисними нині;

– дисертація Г.Г. Амінової на тему «Конституційно-правові спори у процесі створення та діяльності політичних партій» (м. Москва, 2006 р.), у якій вона поставила за мету «комплексне вивчення конституційно-правових спорів у процесі створення та діяльності політичних партій, встановлення правового змісту цих спорів та правової природи, виявлення проблем, що виникають у запобіганні та вирішенні цих спорів» [9, с. 6];

– дисертація Л.І. Адашис «Політична партія як суб'єкт виборчого процесу на виборах народних депутатів України» (м. Харків, 2010 р.), у якому автор поставила за мету «розв'язання конкретного наукового завдання щодо визначення місця і ролі політичних партій у політичній системі

України, а також правових форм участі політичних партій у виборчому процесі на виборах народних депутатів України та розроблення на цій основі рекомендацій щодо вдосконалення конституційного законодавства у зазначеній сфері правового регулювання» [10, с. 2];

– дисертація В.В. Джугана на тему «Конституційно-правові засади фінансування політичних партій в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз» (м. Ужгород, 2017 р.), у якій автор вирішив такі основні задачі: проаналізував нормативно-доктринальні засади фінансування політичних партій в Україні та в окремих країнах ЄС; з'ясував поняття, принципи та основні джерела фінансування політичних партій; визначив місце й роль самофінансування та приватного фінансування в системі джерел фінансування політичних партій; охарактеризував форми державного фінансування політичних партій, переваги та недоліки цього джерела фінансування, підстави й критерії його надання політичним партіям у окремих країнах; обґрунтував напрями вдосконалення законодавства України, яке регулює фінансування політичних партій [11, с. 2].

Окремо слід наголосити на внеску В.І. Кафарського у дослідження політичних партій в Україні. Він не оприлюднював свої нові напрацювання вже майже 5 років, але і досі на науку конституційного права вагомий вплив має його монографія «Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності» (м. Київ, 2008 р.), у якій він узагальнив основні положення своєї дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук «Конституційно-правове регулювання організації та діяльності політичних партій в Україні» та низки статей.

Об'єктом дисертаційного дослідження В.І. Кафарського є діяльність політичних партій в Україні як суб'єктів суспільних, зокрема конституційно-правових, відносин, предметом – конституційно-правове регулювання організації та діяльності політичних партій в Україні, метою – системний аналіз змісту, форм і механізмів конституційно-правового регулювання організації та діяльності політичних партій в Україні [12, с. 3]. Варто підкреслити, що жодне із завдань, сформульованих для досягнення авторської мети, не має відношення до конституційного права на свободу об'єднання у політичні партії. Але, оскільки політичні партії виступають об'єктом цього суб'єктивного права, рекомендації та пропозиції В.І. Кафарського не можна оминати увагою у разі його дослідження.

Висновки. Проблеми, пов'язані з конституційним правом громадян на об'єднання у політичні партії, досліджують фахівці з різних наук. У статті надано стислий огляд монографічних досліджень, присвячених цим проблемам, які належать авторам-фахівцям з політичних наук та з державного управління. Тісний зв'язок досліджуваного права зі спеціальністю «Конституційне право; муніципальне право» зумовив значно більшу увагу, яку приділено монографічним дослідженням з питань цього суб'єктивного права вченими, що займаються конституційно-правовими розробками. Виявлено, що переважна більшість досліджень у цій сфері (наприклад, дисертації Л.І. Адашис, Г.Г. Амінової, В.В. Джугана, В.І. Кафарського) присвячені питанням створення та діяльності політичних партій. І лише мала частка досліджень стосується безпосередньо конституційного права громадян на об'єднання у політичні партії (дисертації В.І. Русінова, К.К. Токмакова, В.В. Черничка), однак вони належать здебільшого зарубіжним ученим. Таким чином, стан дослідженості проблеми охарактеризовано як низький, а актуальність розробок у цьому напрямі як висока. Перспективи подальших творчих розвідок полягають у тому, щоб активізувати творчі пошуки у виявленому напрямі, адже аналізоване конституційне право набуває істотного значення на сучасному етапі розбудови демократії в Україні [13; 14].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стаценко О.С. Партії і партійні системи у демократичному процесі: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Сімферополь, 2004. 18 с.
2. Топалова С.О. Політичні партії як суб'єкти державної влади: компаративістський аналіз: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Харків, 2004. 20 с.
3. Гагалюк Б.М. Політичні партії в умовах парламентаризму: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Львів, 2008. 20 с.
4. Нікогосян О.О. Особливості розвитку політичних партій і партійних систем у посткомуністичних країнах: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2008. 20 с.
5. Лісовська М.М. Партійна символіка у виборчому процесі: дис. ... канд. політ. наук. Луцьк, 2015. 190 с.
6. Гонюкова Л.В. Політичні партії як суб'єкти державної політики в сучасній Україні: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. управління. Київ, 2010. 410 с.
7. Русинов В.И. Конституционное право граждан на объединение в политические партии в Российской Федерации: проблемы теории и практики: автореф. дис. ... канд. юр. наук. Екатеринбург, 1997. 30 с.
8. Токмаков К.К. Право граждан на объединение в политические партии в условиях правового государства: автореф. дис. ... канд. юр. наук. М., 1992. 22 с.
9. Аминова Г.Г. Конституционно-правовые споры в процессе создания и деятельности политических партий: автореф. дис. ... канд. юр. наук. М., 2016. 30 с.
10. Адашис Л.І. Політична партія як суб'єкт виборчого процесу на виборах народних депутатів України: автореф. дис. ... канд. юр. наук. Харків, 2010. 20 с.
11. Джуган В.В. Конституційно-правові засади фінансування політичних партій в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз: автореф. дис. ... канд. юр. наук. Ужгород, 2017. 18 с.
12. Кафарський В.І. Конституційно-правове регулювання організації та діяльності політичних партій в Україні: автореф. дис. ... д-ра юр. наук. К., 2010. 40 с.
13. Мішина Н.В. Європеїзація конституційного права України: проблеми і перспективи. Публічне право. 2011. № 3. С. 12–20.
14. Мішина Н.В. «Кодекс зебри» як модельна схема інкорпорації європейських стандартів прав людини. Актуальні проблеми правознавства. Науковий збірник ЮФ ТНЕУ. 2013. Вип. 3. С. 113–120.

УДК 342.7

ЩОДО КОНСТИТУЦІЙНОСТІ ПОРЯДКУ ГОСПІТАЛІЗАЦІЇ ОСОБИ, ЯКА ВИЗНАНА У ВСТАНОВЛЕНОМУ ЗАКОНОМ ПОРЯДКУ НЕДІЄЗДАТНОЮ, ДО ЗАКЛАДУ ПСИХІАТРИЧНОЇ ДОПОМОГИ

THE CONSTITUTIONAL ORDER OF COMMITTAL PROCEDURES OF THE INCAPACITATED PERSON IN PSYCHIATRIC INSTITUTIONS

Цукурова Д.В.,
помічник адвоката

У статті досліджується проблема правового регулювання порядку госпіталізації особи, яка визнана у встановленому законом порядку недієздатною, до закладу психіатричної допомоги. Аналізується конституційність внесення змін до цього порядку. Звернено увагу на конституційність існуючого механізму госпіталізації недієздатних осіб.

Ключові слова: госпіталізація, особа, визнана у встановленому законом порядку недієздатною, психіатрична допомога, судовий контроль, лікування недієздатних осіб, права недієздатних осіб.

В статье исследуются проблемы правового регулирования порядка госпитализации лиц, признанных в установленном законом порядке недееспособными, в заведения психиатрической помощи. Анализируется конституционность внесения изменений к этому порядку. Обращено внимание на конституционность существующего механизма госпитализации недееспособных лиц.

Ключевые слова: госпитализация, лицо, признанное в установленном законом порядке недееспособным, психиатрическая помощь, судебный контроль, лечение недееспособных лиц, права недееспособных лиц.

The article considers the issues dealing with the problem of legal regulation of hospitalization of persons, considered disabled as established by legislation, in psychiatric institutions. The constitutionality of the revamping of this order is being analyzed. Attention was drawn to constitutionality of existing mechanisms for incapacitated person.

Key words: hospitalization, persons declared legally incompetent according to the procedures established by law, mental health services, judicial control, treatment of the incapacitated person, rights of incapacitated persons.

Постановка проблеми. Застосування примусових заходів медичного характеру покликане не тільки захистити суспільство від небезпечних посягань осіб, які страждають психічними розладами, забезпечити підтримання належного рівня безпеки в соціумі, але й надати таким особам висококваліфіковану психіатричну допомогу [1; 2].

Стан опрацювання. Питання госпіталізації особи, яка визнана у встановленому законом порядку недієздатною, до закладу психіатричної допомоги є предметом уваги як національних правозахисних інституцій, так і міжнародних організацій [3; 4], науковців [5; 6]. Вирішення цієї проблеми започатковано в працях В.Д. Волкова,

Л.М. Дешко, І.Я. Сенюти та інших учених. Наукові дослідження зазначених учених закладають підґрунтя для подальших наукових пошуків.

Забезпечення громадян психіатричною допомогою здійснюється з огляду на пріоритет прав і свобод людини та громадянина [7; 8]. 10 червня 2018 року введений у дію Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання психіатричної допомоги» [9], яким вносяться зміни до статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (далі – Закон про психіатричну допомогу) [10]. Фактично скасовується порядок госпіталізації осіб, визнаних у встановленому порядку недієздат-